

Remko Keizerwaard

“Het belangrijkste is dat docenten elkaar vaker gaan ontmoeten”

Hoe verbeter je de doorstroom vmbo-mbo-hbo binnen de IT-opleidingen? Een samenwerkingsverband van negen Rotterdamse vmbo-, mbo- en hbo-scholen heeft volop plannen en ontving daarvoor vorig jaar een subsidie in het kader van de regeling Versterking Aansluiting Beroepsonderwijskolom (VABOK). Remko Keizerwaard is penvoerder namens Techniek College Rotterdam. Hoe verliep het eerste jaar, wat veranderde er in de tussenreportage en wat zijn de plannen voor de komende twee jaar?

Vmbo-leerlingen die een Open Dag bezoeken van de IT-opleidingen bij Techniek College Rotterdam, zijn soms in verwarring over wat ze nu eigenlijk kunnen worden, na zo'n opleiding in de Informatietechnologie. De school heeft een fantastisch uitgeruste Game Room. Ga je dan later games ontwerpen? Misschien. Maar je kunt ook dronevlieger bij Defensie worden. In de zorg is IT trouwens ook enorm belangrijk. En als software ontwikkelaar heb je de banen ook voor het uitkiezen. Dat klinkt allemaal fantastisch, maar het kan voor leerlingen en studenten tegelijkertijd lastig zijn, signaleert Remko Keizerwaard, die als interim adjunct-directeur Onderwijs, Kwaliteit en Begeleiding verbonden is aan Techniek College Rotterdam (TCR), een samenwerkingsschool tussen Albada en Zadkine College. “IT zit werkelijk in álles. Het werkveld is zo breed dat je alle kanten op kunt. Maar wat word je dan eigenlijk? Het beroepsbeeld is veel ongrijpbaarder dan bij een opleiding Verpleegkunde of een Koksopleiding.”

Aansluiting vmbo-mbo

Het ongrijpbare beroepsbeeld (en daardoor verwachtingen die niet matchen met de studie) zou een van de redenen kunnen zijn voor het hoge percentage IT-studenten dat in het eerste jaar op het mbo of hbo uitvalt, of toch switcht naar een andere studie. ‘Het beroepsbeeld verduidelijken’ is dan ook een van de aandachtspunten van het project Versterking aansluiting beroepsonderwijskolom IT-opleidingen (VABOK). Het project is een samenwerking tussen zes Rotterdamse vo-scholen, twee mbo-scholen (TCR en het Grafisch Lyceum) en de Hogeschool Rotterdam. Voor penvoerder TCR gaat om de mbo3 en mbo4-opleidingen Software developer en System engineer, plus een mbo2-opleiding Medewerker ICT. Deze opleidingen tellen, op drie locaties, in totaal zo'n 1500 studenten. De directe aanleiding voor het project en de subsidie-aanvraag was dat de scholen iets wilden doen aan de uitval. “We zien hier bij de IT-opleidingen soms wel dertig procent van de studenten uitvallen of switchen

in het eerste jaar van hun mbo-studie", zegt Remko Keizerwaard. "Hetzelfde zien we gebeuren bij de aansluiting tussen mbo en hbo. Dus kennelijk sluiten de opleidingen niet goed op elkaar aan, of matchen de vervolgoopleidingen niet met de verwachtingen van studenten. We wilden ons in eerste instantie dus richten op de aansluiting tussen de opleidingen en op het beroepsbeeld. Daarnaast wilden we ook meer aandacht gaan besteden aan de persoonlijke begeleiding. Het is een cliché dat er bij IT-opleidingen meer neurodiverse studenten zijn, maar het klopt ook wel. Deze thema's spelen niet alleen bij TCR, maar ook bij de IT-opleidingen binnen de andere scholen. Er is voor ons een wereld te winnen. De centrale vraag bij dit project is: 'Wat kunnen we beter doen?'"

De VABOK-subsidie werd ongeveer een jaar geleden toegekend. Wat waren vervolgens de eerste stappen?

"We hebben ervoor gekozen om eerst de organisatie op te zetten, in de vorm van een projectgroep en een stuurgroep. In de stuurgroep zitten negen leden, een voor elke deelnemende school. Zij komen maandelijks bij elkaar. De projectgroep bestaat uit een projectleider en drie regisseurs die de ontwikkellijnen aansturen. Die regisseurs hebben weer contact met de docenten in de scholen.

De mensen die de subsidie hadden aangevraagd, waren niet dezelfde die het projectplan schreven. Daarom hebben we in het eerste half jaar eerst nog een keer inhoudelijk getoetst wat we eigenlijk verstaan onder de verschillende thema's. Want 'Het verbeteren van de doorstroom tussen vo, mbo en hbo' klinkt mooi, maar wat bedoel je er precies mee en hoe wil je dat gaan doen?

Gaandeweg ontdekten we in die eerste fase dat er nog een belangrijk aspect is: de menselijke maat. Om de beroepsonderwijskolom vo-mbo-hbo te kunnen versterken, is het essentieel dat docenten elkaar

ontmoeten. Live, niet online. Bij schoolbezoeken hoorden we elke keer van docenten: 'Als we elkaar zien, is het veel gemakkelijker'. We zagen het ook gebeuren: docenten die in een online omgeving meer op de achtergrond bleven, raakten tijdens het halen van koffie heel gemakkelijk met een collega van een andere school in gesprek. Die menselijke maat stond niet in het projectplan, maar daar moet echt ruimte voor zijn. De komende tijd gaan we dan ook veel uitwisselingen op gang brengen, zodat we van elkaar kunnen leren."

Hoe pakken jullie dat aan?

"Om te beginnen door gewoon eens bij elkaar op bezoek te gaan. We hebben bijvoorbeeld de collega's van het vo uitgenodigd om een kijkje te komen nemen in onze nieuwe Game Room. Dat lijkt iets heel simpels, maar het werkt echt: zodra docenten bij elkaar zitten, ontstaat er een verbinding en dan gaan er luikjes open. We hebben daarom ook alle studiedagen in de kalenders van alle deelnemende scholen gezet, zodat we bij elkaars studiedagen kunnen meedoen. De hbo-docenten doen nu hier mee bij de mbo-studiedagen, en onze docenten waren aanwezig bij informatiebijeenkomsten van hbo-opleidingen.

We gaan ook kijken naar een soort buddysysteem, zodat docenten makkelijker bij elkaar in de klas kunnen aansluiten. Want we zagen bij onze IT-opleidingen dat het pedagogisch-didactisch handelen van mbo-docenten nog niet altijd optimaal is, ook omdat er onder onze docenten veel zijinstromers uit het werkveld zijn. De vo-docenten zijn pedagogisch-didactisch vaak juist heel sterk, dus wellicht kunnen die daarbij helpen.

We gaan als scholen ook meer naar elkaar terugkoppelen, zodat wij beter weten waaróm onze mbo-studenten tijdens hun vervolgopleiding op het hbo uitvallen. Dat stond allemaal niet in het oorspronkelijke plan, maar wel in het aangepaste projectplan voor de komende jaren."

Dat aangepaste projectplan hebben jullie een aantal maanden geleden opgesteld. Wat is daarin nog meer veranderd ten opzichte van het oorspronkelijke plan?

"In puur praktische zin hebben we meer geld gereserveerd voor de projectleiding, daar was oorspronkelijk 0,1 FTE voor begroot, dat was te weinig. Verder was het oorspronkelijke projectplan echt een beleidsdocument, het bijgestelde projectplan gaat over de concrete maatregelen waar we nu mee aan de slag gaan.

Een paar voorbeelden: we gaan de curricula van mbo en hbo meer op elkaar afstemmen, zodat die inhoudelijk beter op elkaar aansluiten. Ook gaan we kijken naar gezamenlijke leercontexten. We gaan bijvoorbeeld de verschillende Game Rooms met

elkaar verbinden, zodat leerlingen van het Grafisch Lyceum en mbo-studenten van TCR tegen elkaar kunnen gamen, en er komt een gezamenlijke werkgroep die gaat onderzoeken hoe we AI kunnen gebruiken in de lessen.

Op het gebied van LOB [Loopbaanoriëntatie, -ontwikkeling en -begeleiding, AW], gaan we onze ervaringen delen, de voorlichting afstemming en kijken wat de mogelijkheden zijn voor een warme overdracht. Ook willen we gezamenlijk een aantal thema's oppakken. Het project 'Smart & Social City' van de gemeente Rotterdam bijvoorbeeld. Misschien kunnen onze studenten binnen dat project in buurtcentra en bibliotheken voorlichting gaan geven aan mensen die niet zo digitaal vaardig zijn. Kortom, we hebben bijstelling van het projectplan met een groot aantal concrete acties en een heldere tijdsplanning. Nu is het een kwestie van de mouwen opstropen en aan de slag."

Waar kijk je persoonlijk het meeste naar uit?

"Ik ben vooral geïnteresseerd in hoe we de begeleiding van studenten kunnen verbeteren. De LOB-paragraaf in het projectplan heeft daarom mijn bijzondere aandacht. Dat heeft ook met mijn visie op onderwijs te maken: we gaan vaak uit van een soort maakbaarheidsgedachte, dat we studenten de goede kant op kunnen sturen. Maar gaat dat wel zo gemakkelijk, of moeten we straks onderkennen dat het soms een kwestie van pech of geluk is, of

een student de onderwijskolom vmbo-mbo-hbo succesvol doorloopt? Onderwijs is vormend.

Studenten komen tijdens hun studie allerlei mensen tegen die hen helpen om keuzes te maken die bij hen passen. Is het dan erg als dat bij nader inzien een andere studie wordt? Omgekeerd zijn er misschien ook studenten lichamelijke opvoeding die best over zouden willen stappen naar de IT. De vraag voor ons is dan: zijn er andere doelgroepen die we aan kunnen trekken, en hoe bereiken we die?"

Heb je daar al ideeën over?

"Zeker. We trekken op dit moment bijvoorbeeld vooral vmbo-leerlingen vanuit het profiel PIE, maar de doelgroep in het vo is misschien veel breder. We ontwikkelen nu keuzevakken waar vo-leerlingen kunnen ontdekken of de IT iets voor ze kan zijn, daar kunnen we bijvoorbeeld binnen het profiel D&P meer mee doen."

Ter afsluiting, heb je advies voor scholen die de VABOK-subsidie gaan aanvragen of net toegekend hebben gekregen?

"Mijn belangrijkste advies is 'Investeer tijd om elkaars taal te leren begrijpen'. Begin eenvoudig: nodig als mbo bijvoorbeeld eens iemand van het hbo uit om mee te kijken, bezoek elkaars open dagen, breng docenten bij elkaar. Het is echt niet ingewikkeld, en het heeft meer effect dan je denkt."